

Zbirka odločb sodne prakse

SKLEPNI PREDLOGI GENERALNEGA PRAVOBRANILCA
ANTHONYJA MICHAELA COLLINSA,
predstavljeni 26. oktobra 2023¹

Združeni zadevi C-182/22 in C-189/22

**JU (C-182/22),
SO (C-189/22)
proti
Scalable Capital GmbH**

(Predlog za sprejetje predhodne odločbe, ki ga je vložilo Amtsgericht München (okrajno sodišče v Münchnu, Nemčija))

„Predhodno odločanje – Varstvo posameznikov pri obdelavi osebnih podatkov – Uredba (EU) 2016/679 – Člen 82(1) – Pravica do odškodnine za škodo, povzročeno z obdelavo podatkov, izvedeno v nasprotju s to uredbo – Nepremoženjska škoda – Kraja podatkov – Kraja ali zloraba identitete)“

I. Uvod

1. V dveh večinoma enakih tožbah, ki sta ju vložila JU zoper družbo Scalable Capital GmbH (v nadaljevanju: družba Scalable Capital) (zadeva C-182/22) in SO zoper družbo Scalable Capital (zadeva C-189/22), tožeči stranki zahtevata odškodnino za nepremoženjsko škodo zaradi domnevne povzročitve bolečin in trpljenja zaradi kraje, kot to opisuje predložitveno sodišče,² njunih osebnih podatkov, shranjenih na aplikaciji za trgovanje, ki jo je upravljal družba Scalable Capital, ki naj bi jo storile neznane tretje osebe. Tretje osebe podatkov do zdaj še niso uporabile za goljufive namene ali druge namene. Amtsgericht München (okrajno sodišče v Münchnu, Nemčija) prosi Sodišče za razlago pojma nepremoženjska škoda v členu 82 Uredbe (EU) 2016/679³ ter za opredelitev pogojev, pod katerimi je mogoče zahtevati odškodnino za tako škodo. Zlasti sprašuje, ali kraja navedenih podatkov pomeni „kraja identitete“ iz uvodne izjave 75 SUVP.

¹ Jezik izvornika: angleščina.

² Predložitveno sodišče ni zagotovilo natančne pravne kvalifikacije dejanj storilcev na podlagi nacionalnega prava. Pojem „kraja“ je zelo širok in lahko vključuje tudi protipravno prilastitev podatkov s strani tretjih oseb.

³ Uredba Evropskega parlamenta in Sveta z dne 27. aprila 2016 o varstvu posameznikov pri obdelavi osebnih podatkov in o prostem pretoku takih podatkov ter o razveljavitvi Direktive 95/46 (Splošna uredba o varstvu podatkov, UL 2016, L 119, str. 1, in popravek v UL 2018, L 127, str. 2; v nadaljevanju: SUVP).

II. Pravni okvir – pravo Unije

2. V uvodni izjavi 75 SUVP je navedeno:

„Tveganje za pravice in svoboščine posameznika, ki se razlikuje po verjetnosti in resnosti, je lahko posledica obdelave osebnih podatkov, ki bi lahko povzročila fizično, premoženjsko in ali [ali] nepremoženjsko škodo, zlasti: kadar obdelava lahko privede do diskriminacije, kraje ali zlorabe identitete, finančne izgube, okrnitve ugleda, izgube zaupnosti osebnih podatkov, zaščiteneh s poklicno molčečnostjo, neodobrene reverzije psevdonimizacije ali katere koli druge znatne gospodarske ali socialne škode; kadar bi bile posameznikom, na katere se nanašajo osebni podatki, lahko odvzete pravice in svoboščine ali bi jim bilo preprečeno izvajanje nadzora nad njihovimi osebnimi podatki [...]“

3. V uvodni izjavi 85 SUVP je navedeno:

„Kršitev varstva [varnosti] osebnih podatkov lahko, če se ne obravnava ustrezno in pravočasno, zadevnim posameznikom povzroči fizično, premoženjsko ali nepremoženjsko škodo, kot je izguba nadzora nad njihovimi osebnimi podatki ali omejitev njihovih pravic, diskriminacija, kraja ali zloraba identitete, finančna izguba, neodobrena reverzija psevdonimizacije, okrnitev ugleda, izguba zaupnosti osebnih podatkov, zaščiteneh s poklicno skrivnostjo, ali katera koli druga znatna gospodarska ali socialna škoda. [...]“

4. V uvodni izjavi 146 SUVP je navedeno:

„Upravljavca ali obdelovalca bi moral povrniti vso škodo, ki jo oseba lahko utрпи zaradi obdelave, ki krši to uredbo. [...] Pojem škode bi bilo treba razlagati široko ob upoštevanju sodne prakse Sodišča na način, ki, v celoti odraža cilje te uredbe. [...] Posamezniki, na katere se nanašajo osebni podatki, bi morali prejeti celotno in učinkovito odškodnino za škodo, ki so jo utrpeli. [...]“

5. Člen 82 SUVP, naslovljen „Pravica do odškodnine in odgovornost“, določa:

„1. Vsak posameznik, ki je utrpel premoženjsko ali nepremoženjsko škodo kot posledico kršitve te uredbe, ima pravico, da od upravljavca ali obdelovalca dobi odškodnino za nastalo škodo.

2. Vsak upravljavec, vključen v obdelavo, je odgovoren za škodo, ki jo povzroči obdelava, ki krši to uredbo. Obdelovalec je odgovoren za škodo, ki jo povzroči obdelava, kadar ne izpolnjuje obveznosti iz te uredbe, ki so posebej naslovljene na obdelovalce, ali kadar je prekršil zakonita navodila upravljavca ali ravnal v nasprotju z njimi.

3. Upravljavca ali obdelovalca je izvzet od odgovornosti iz odstavka 2, če dokaže, da v nobenem primeru ni odgovoren za dogodek, ki povzroči škodo.

[...]“

III. Spora o glavni stvari in vprašanja za predhodno odločanje

6. JU in SO sta na aplikaciji za trgovanje, ki jo je upravljala družba Scalable Capital, odprla naložbena računa. Za preverjanje identitete sta v aplikaciji navedla svoje osebne podatke, vključno z imenom, datumom rojstva, poštnim in elektronskim naslovom in digitalno kopijo osebne

izkaznice.⁴ Ni sporno, da so neznani storilci navedene podatke ukradli.

7. Amtsgericht München (okrajno sodišče v Münchnu) meni, da so ukradeni podatki dokaj občutljivi ter da sta JU in SO upravičena do odškodnine na podlagi člena 82 SUVP. Ker pa je znesek odškodnine, ki se prizna JU in SO, odvisen od razlage člena 82 SUVP, je predložitveno sodišče prekinilo odločanje in Sodišču v predhodno odločanje predložilo ta vprašanja:

„1. Ali je treba člen 82 SUVP razlagati tako, da odškodnina, vključno z določitvijo njene višine, ni kaznovalna, zlasti pa nima splošne niti individualne odvrtačne funkcije, temveč ima samo funkcijo izravnave in v nekaterih primerih funkcijo zadoščenja?

2a. Ali je treba pri določanju odškodnine za nepremoženjsko škodo izhajati iz tega, da ima odškodnina tudi individualno funkcijo zadoščenja – ki se tu razume kot zasebni interes oškodovanca, da vidi, da se ravnanje, s katerim je bila povzročena škoda, kaznuje – ali pa ima odškodnina zgolj funkcijo izravnave – ki se tu razume kot funkcija, da se povrne utrpjena škoda?

2.b.1 Če je treba šteti, da ima odškodnina za nepremoženjsko škodo tako funkcijo izravnave kot funkcijo zadoščenja: ali je treba pri določanju odškodnine izhajati iz tega, da ima funkcija izravnave strukturno prednost pred funkcijo zadoščenja oziroma vsaj prednost, ki izvira iz njunega razmerja pravila in izjeme? Ali to pomeni, da se lahko funkcija zadoščenja upošteva le pri namernih kršitvah ali kršitvah, ki so posledica hude malomarnosti?

2.b.2 Če odškodnina za nepremoženjsko škodo nima funkcije zadoščenja: ali se pri določanju odškodnine pripiše teža samo namernim kršitvam varnosti podatkov oziroma tistim kršitvam varnosti podatkov, ki so bile storjene zaradi hude malomarnosti, ki se štejejo za dejavnike, ki so povzročili škodo?

3. Ali je treba odškodnino za nepremoženjsko škodo določiti na podlagi strukturnega prednostnega razmerja oziroma vsaj razmerja prednosti v smislu pravila in izjeme, ki pripisuje doživljanju škodljivih učinkov kršitve varnosti podatkov manjšo težo kot doživljanju poškodbe in bolečin, povezanih s telesno poškodbo?

4. Ali lahko nacionalno sodišče, če se domneva, da je škoda nastala, dodeli le minimalno odškodnino, ki se lahko oškodovancu ali na splošno zdi le simbolična, glede na to, da škoda ni resna?

5. Ali je treba posledice odškodnine za nepremoženjsko škodo presojati na podlagi tega, da je kraja identitete v smislu uvodne izjave 75 [SUVP] podana šele, ko storilec kaznivega dejanja prevzame identiteto posameznika, na katerega se nanašajo osebni podatki, da se torej v kakršni koli obliki izdaja za posameznika, na katerega se nanašajo osebni podatki, ali pa je taka kraja identitete podana že, če so storilci kaznivih dejanj pridobili podatke, na podlagi katerih je mogoče posameznika, na katerega se nanašajo osebni podatki, identificirati?“

IV. Postopek pred Sodiščem

8. Predsednik Sodišča je s sklepom z dne 19. aprila 2022 zadevi C-182/22 in C-189/22 združil za pisni in ustni postopek ter izdajo sodbe.

⁴ Iz predložitvenih odločb tudi izhaja, „[k]er je naložbeni račun upravljal avtomatizirani svetovalec (Robo-adviser), iz trgovanja ni bil razviden profil pripravljenosti tožeče stranke za prevzem tveganja“.

9. 1. junija 2022 je predsednik sodišča zavrnil prošnjo družbe Scalable Capital glede anonimizacije tega postopka v skladu s členom 95(2) Poslovnika Sodišča.

10. Pisna stališča so predložili SO, družba Scalable Capital, Irska in Evropska komisija.

11. Najprej bom obravnaval ugovore glede dopustnosti vprašanj, predloženih v predhodno odločanje, nato pa na podlagi zahteve Sodišča predstavil svoj predlog odgovora na peto vprašanje.

V. Presoja

A. Dopustnost

12. Družba Scalable Capital trdi, da zaradi izgube nadzora nad osebnimi podatki, brez nadaljnjih posledic za zadevnega posameznika, ne nastane nepremoženjska škoda v smislu člena 82(1) SUVP. Iz besedila, splošne sistematike in namena člena 82 SUVP ne izhaja domneva, da taka škoda nastane zaradi take izgube nadzora. Predložitveno sodišče je torej zmotno domnevalo, da sta JU in SO utrpela nepremoženjsko škodo. Predloga za sprejetje predhodne odločbe torej nista upoštevna za odločanje v postopku pred predložitvenim sodiščem, zato nista dopustna.

13. Komisija meni, da upoštevnost petega vprašanja za odločanje v postopku pred predložitvenim sodiščem ni jasna. Predložitveno sodišče se sklicuje zgolj na to, da stranki upoštevata različni razlagi prava, ter ugotavlja, da „gre za krajo identitete le, če oseba nezakonito pridobljene podatke uporablja, zato da se izdaja za posameznika, na katerega se nanašajo osebni podatki“. S petim vprašanjem predložitveno sodišče prav tako ne prosi Sodišča za razlago specifične določbe SUVP.

14. V skladu z ustaljeno sodno prakso Sodišča velja za vprašanja v zvezi z razlago prava Unije, ki jih predložijo nacionalna sodišča, domneva upoštevnosti. Sodišče lahko odločanje o teh vprašanjih zavrne le, če zahtevana razlaga prava Unije očitno nima nobene zveze z dejanskim stanjem ali predmetom spora o glavni stvari, če gre za hipotetičen problem ali če Sodišče nima na voljo dejanskih in pravnih elementov, potrebnih za to, da bi lahko na navedeno vprašanje koristno odgovorilo.⁵

15. Ugovor družbe Scalable Capital glede dopustnosti vseh vprašanj, predloženih v predhodno odločanje, izhaja iz njene razlage člena 82 SUVP, pravice do odškodnine in domnevnega neobstoja nepremoženjske škode. Vprašanja za predhodno odločanje se nanašajo na pravico posameznikov, na katere se nanašajo osebni podatki, do odškodnine na podlagi člena 82 SUVP. Ugotovitev obstoja škode je predpogoj za pridobitev take odškodnine.⁶ Ugovor družbe Scalable Capital glede dopustnosti predlogov za sprejetje predhodne odločbe se torej nanaša na vsebino predloženih vprašanj. Argumenti, ki se nanašajo na vsebino vprašanj iz predloga za sprejetje predhodne odločbe, že po svoji naravi ne morejo vplivati na dopustnost navedenega predloga.⁷

⁵ Glej v tem smislu sodbo z dne 2. septembra 2021, OTP Jelzálogbank in drugi (C-932/19, EU:C:2021:673, točka 26 in navedena sodna praksa).

⁶ Sodišče je člen 82 SUVP razlagalo tako, da je obstoj „škode“, ki je „nastala“, eden od treh pogojev, ki morajo biti izpolnjeni za pridobitev odškodnine na podlagi navedene določbe. Zgolj kršitev določb SUVP še ne zadostuje za priznanje pravice do odškodnine. Sodba z dne 4. maja 2023, Österreichische Post (Nepremoženjska škoda v zvezi z obdelavo osebnih podatkov) (C-300/21, EU:C:2023:370, točki 32 in 42; v nadaljevanju: sodba v zadevi Österreichische Post).

⁷ Glej po analogiji sodbo z dne 12. decembra 2019, Slovenské elektrárne (C-376/18, EU:C:2019:1068, točka 29).

16. V zvezi z ugovorom Komisije glede dopustnosti petega vprašanja pa ni očitno, da navedeno vprašanje nima nobene zveze s postopkom, ki ga obravnava predložitveno sodišče, ali da je hipotetično. Predložitveno sodišče odloča o odškodninskih tožbah na podlagi SUVP. Stranke se ne strinjajo, ali kraja osebnih podatkov pomeni krajo identitete, na katero se nanaša uvodna izjava 75 SUVP, ali pa mora za ugotovitev kraje identitete „storilec kaznivega dejanja prevz[eti] identiteto posameznika, na katerega se nanašajo osebni podatki“.⁸ Čeprav je predložitveno sodišče svoje peto vprašanje oblikovalo jedrnato, pa iz predlogov za sprejetje predhodne odločbe izhaja, da je navedeno vprašanje povezano s preostalimi štirimi, ki jih je predložitveno sodišče postavilo glede pojma nepremoženjska škoda in pravice do odškodnine na podlagi člena 82 SUVP.

17. Zato predlagam, da Sodišče zavrne razne ugovore glede dopustnosti vprašanj, ki jih je predložilo Amtsgericht München (okrajno sodišče v Münchnu).

B. Vsebinska presoja

1. Stališča strank

18. SO trdi, da sta v uvodni izjavi 85 SUVP jasno ločena pojma kraja identitete in zloraba identitete. Pri kraji identitete se domneva, da lahko storilec zlorabi identiteto posameznika z zavajanjem drugih glede navedene identitete. Zloraba identitete je lahko storjena po kraji identitete. Iz tega izhaja, da za ugotovitev kraje identitete ni potrebna dejanska zloraba identitete posameznika. Iz narave in obsega podatkov, ukradenih v zadevnem primeru, je mogoče domnevati, da je prišlo do kraje identitete, zato je na podlagi navedene določbe nastala pravica do odškodnine.

19. Družba Scalable Capital trdi, da kraja identitete nastane, ko oseba zlorabi posameznikove osebne podatke z namenom prevzema njegove identitete. Kraja nekaterih podatkov lahko vodi v krajo identitete ali jo olajša, vendar sama po sebi še ne pomeni kraje identitete. Sistematična razlaga uvodne izjave 75 SUVP podpira tak pristop, saj iz drugih primerov, navedenih v zadevni uvodni izjavi, izhaja, da samo priložnost uporabiti določene osebne podatke še ne pomeni kraje identitete. Cilj člena 82 SUVP je priznati pravico do odškodnine za škodo, ki posamezniku dejansko nastane. Široka razlaga pojma kraja identitete bi bila v nasprotju z navedenim ciljem, saj bi omogočala vložitev odškodninske tožbe že ob abstraktni možnosti, da bi škoda lahko nastala v prihodnje.

20. Irska trdi, da se kraja identitete nanaša na okoliščine, v katerih stranka dejansko prevzame identiteto osebe, katere podatke si je protipravno prilastila. Za ugotovitev kraje identitete torej ne zadošča, da ima stranka v posesti podatke, ki omogočajo identifikacijo določenega posameznika. Vsekakor pa je treba na podlagi člena 82 SUVP odškodnino za nepremoženjsko škodo presojati glede na vsebino posamezne zadeve.

21. Komisija ugotavlja, da SUVP ne opredeljuje pojma kraja identitete. V uvodnih izjavah 75 in 85 SUVP je kraja identitete navedena kot primer obdelave osebnih podatkov, pri kateri je verjetno, da bo povzročena fizična, premoženjska ali nepremoženjska škoda. Po trditvah Komisije kraja identitete, na katero se navedeni uvodni izjavi nanašata, pomeni nezakonito pridobitev podatkov

⁸ Glej besedilo petega vprašanja predložitvenega sodišča.

z namenom prevzema identitete zadevne osebe.⁹ Za ugotovitev kraje identitete je treba s sklicevanjem na konkretna izvedena ali pripravljana dejanja dokazati, da se je storilec res nameraval izdajati za zadevno osebo. Ker iz ustaljene sodne prakse izhaja, da mora biti škoda „dejanska in gotova“,¹⁰ zgolj posest podatkov, ki omogočajo identifikacijo zadevne osebe, brez poskusa izdajati se za navedeno osebo, ne pomeni kraje identitete.

2. Analiza

22. Predložitveno sodišče s petim vprašanjem sprašuje, ali preprosta kraja občutljivih osebnih podatkov posameznika, na katerega se nanašajo,¹¹ s strani neznanega storilca pomeni krajo identitete, iz česar izhaja pravica do odškodnine, ali pa mora za priznanje take pravice storilec dejansko prevzeti identiteto posameznika, na katerega se nanašajo osebni podatki, ali storiti pripravljana dejanja v ta namen. Vprašanje je postavljeno v okviru ugotovitve, da so neznan storilci ukradli določene občutljive osebne podatke JU in SO z aplikacije za trgovanje družbe Scalable Capital. Čeprav se zdi, da do nadaljnje uporabe/zlorabe podatkov še ni prišlo, saj identiteta storilcev ni znana in še niso bili prijeti, pa take prihodnje uporabe/zlorabe ni mogoče izključiti.

23. Člen 82 SUVP na splošno¹² priznava pravico vsakemu posamezniku, na katerega se nanašajo osebni podatki in ki je zaradi kršitve SUVP utrpel „premoženjsko ali nepremoženjsko škodo“, do odškodnine ter opredeljuje odgovornost upravljavca in/ali obdelovalca. Navedena določba pa ne opredeljuje narave ali oblike take škode. SUVP se pri opredeljevanju pomena in področja uporabe pojma „nepremoženjska škoda“ ne sklicuje na pravo držav članic.¹³ Zato je treba navedeni pojem obravnavati kot avtonomen pojem prava Unije in ga v vseh državah članicah razlagati enotno.¹⁴

24. Odškodnina na podlagi člena 82 SUVP se plača, če je mogoče dokazati kršitev SUVP, „dejansko nastalo škodo“ ter vzročno zvezo med navedeno kršitvijo in navedeno škodo.¹⁵ SUVP ne določa sistema objektivne odgovornosti.¹⁶ Odškodninska narava ureditve iz člena 82(1) SUVP tudi ne omogoča priznanja kaznovalne odškodnine.¹⁷ Taka odškodnina mora biti celotna in učinkovita, zato se zahteva, „da se v celoti nadomesti škoda, ki je dejansko nastala zaradi kršitve

⁹ Glej Evropski odbor za varstvo podatkov, Smernice 01/2021 o primerih v zvezi z uradnim obveščanjem o kršitvah varstva osebnih podatkov, ki so bile sprejete 14. decembra 2021, različica 2.0, in ki so na voljo na naslovu: https://edpb_guidelines_012021_pdbnotification_adopted_en.pdf (europa.eu) (v nadaljevanju: smernice iz leta 2021).

¹⁰ Sodba z dne 4. aprila 2017, Varuh človekovih pravic/Staelen (C-337/15 P, EU:C:2017:256, točke od 91 do 95 in od 127 do 131).

¹¹ Člen 4(1) SUVP določa, da pojem „osebni podatki“ „pomeni katero koli informacijo v zvezi z določenim ali določljivim posameznikom (v nadaljnjem besedilu: posameznik, na katerega se nanašajo osebni podatki); določljiv posameznik je tisti, ki ga je mogoče neposredno ali posredno določiti, zlasti z navedbo identifikatorja, kot je ime, identifikacijska številka, podatki o lokaciji, spletni identifikator, ali z navedbo enega ali več dejavnikov, ki so značilni za fizično, fiziološko, genetsko, duševno, gospodarsko, kulturno ali družbeno identiteto tega posameznika“.

¹² Glej uvodno izjavo 146 SUVP.

¹³ Sodišče še ni opredelilo pojma „nepremoženjska škoda“ v smislu člena 82 SUVP. Strinjam se z generalnim pravobranilcem G. Pitruzzello, da jeza ali nezadovoljstvo z dejstvom, da so bili posameznikovi podatki predmet hekerskega napada, ne zadostuje. Posameznik, na katerega se nanašajo osebni podatki, mora dokazati, da je zaradi strahu pred zlorabo svojih podatkov utrpel „čustveno prizadetost“. Glej sklepne predloge generalnega pravobranilca G. Pitruzzelle v zadevi Natsionalna agentsia za prihodite (C-340/21, EU:C:2023:353, točke od 81 do 83).

¹⁴ Sodba v zadevi Österreichische Post (točka 30).

¹⁵ Glej člen 82(2) SUVP in sodbo v zadevi Österreichische Post (točki 32 in 50).

¹⁶ Sodba v zadevi Österreichische Post (točki 33 in 34). Glej tudi sklepne predloge generalnega pravobranilca G. Pitruzzelle v zadevi Natsionalna agentsia za prihodite (C-340/21, EU:C:2023:353, točka 61).

¹⁷ Sodba v zadevi Österreichische Post (točka 58). Glej tudi sklepne predloge generalnega pravobranilca M. Camposa Sánchez-Bordone v zadevi Österreichische Post (Nepremoženjska škoda v zvezi z obdelavo osebnih podatkov) (C-300/21, EU:C:2022:756, točke od 27 do 55) in generalnega pravobranilca G. Pitruzzelle v zadevi Natsionalna agentsia za prihodite (C-340/21, EU:C:2023:353, točka 74).

[SUVP]“.¹⁸ Ni pa potrebno, da nepremoženjska škoda, ki je nastala posamezniku, na katerega se nanašajo osebni podatki, doseže določeno stopnjo resnosti.¹⁹ Čeprav glede stopnje nepremoženjske škode ne obstaja prag *de minimis*, pa morajo obstajati jasni in natančni dokazi, da je taka škoda nastala posamezniku, na katerega se nanašajo osebni podatki. Potencialna ali hipotetična škoda²⁰ ali zgolj zaskrbljenost v zvezi s krajo posameznikovih osebnih podatkov ne zadošča.

25. Člen 82(3) SUVP izključuje odgovornost upravljavca ali obdelovalca, „če [ta] dokaže, da v nobenem primeru ni odgovoren za dogodek, ki povzroči škodo“. Sodišče člena 82(3) SUVP še ni podrobno obravnavalo. Zdi se, da iz jezikovne razlage navedene določbe izhaja, da vsaka (dodatna) malomarnost ali nepazljivost upravljavca ali obdelovalca zadošča, da se izključitev odgovornosti ne more uporabiti. Poleg tega dokazno breme,²¹ ki ga ta določba nalaga upravljavcu ali obdelovalcu, ki želi uveljavljati izključitev odgovornosti, lahko zahteva izvajanje stalnih ukrepov za preprečevanje kršitev varnosti podatkov.²²

26. Iz kraje osebnih podatkov posameznika, na katerega se ti nanašajo, izhaja pravica do odškodnine za nepremoženjsko škodo na podlagi člena 82(1) SUVP, če so izpolnjeni trije pogoji iz sodbe v zadevi Österreichische Post.²³ V uvodni izjavi 7 SUVP je navedeno, da „[bi morali] [p]osamezniki [...] imeti nadzor nad lastnimi osebnimi podatki“. Če je posamezniku, na katerega se nanašajo osebni podatki, „preprečeno izvajanje nadzora nad [svojimi] osebnimi podatki“²⁴ ali če „izgub[ijo] nadzor[...] nad [svojimi] osebnimi podatki“,²⁵ lahko zahteva odškodnino za nepremoženjsko škodo. V tem smislu predložitveno sodišče sprašuje, ali kraja osebnih podatkov pomeni krajo identitete.

27. Kraja identitete v normativnih določbah SUVP ni niti navedena niti opredeljena. V uvodnih izjavah 75 in 85 SUVP je omenjen zgolj izraz „kraja ali zloraba identitete“. V uvodni izjavi 75 je „kraja ali zloraba identitete“ eden od primerov z neizčrpnega seznama²⁶ tveganj posameznikov pri uveljavljanju svojih pravic in svoboščin v zvezi z obdelavo osebnih podatkov. V uvodni izjavi 85 SUVP pa je „kraja ali zloraba identitete“ podobno navedena kot primer²⁷ škode, ki nastane zaradi neustrezne in nepravočasne obravnave kršitve varnosti osebnih podatkov.²⁸

¹⁸ Sodba v zadevi Österreichische Post (točka 58).

¹⁹ Sodba v zadevi Österreichische Post (točke od 31 do 33, 51 in 58). Glej tudi uvodno izjavo 146 SUVP. V primerjavi s tem glej sklepne predloge generalnega pravobranilca M. Camposa Sánchez-Bordone v zadevi Österreichische Post (Nepremoženjska škoda v zvezi z obdelavo osebnih podatkov) (C-300/21, EU:C:2022:756, točka 105) in generalnega pravobranilca G. Pitruzzelle v zadevi Natsionalna agentsia za prihodite (C-340/21, EU:C:2023:353, točka 78).

²⁰ V zvezi s tem glej sodbo v zadevi Österreichische Post (točka 37).

²¹ Zdi se, da mora upravljavec in/ali obdelovalec dokazati negativno dejstvo, da bi lahko uporabil določbo o izključitvi odgovornosti.

²² Generalni pravobranilec G. Pitruzzella meni, da se lahko javni ali zasebni upravljavci sistemov, ki vsebujejo velike količine osebnih podatkov, izognejo odgovornosti na podlagi člena 82 SUVP, če vzpostavijo ustrezne ukrepe, s katerimi se zoperstavijo zlasti zunanjim napadom: glej njegove sklepne predloge v zadevi Natsionalna agentsia za prihodite (C-340/21, EU:C:2023:353, točke od 65 do 67). Taki proaktivni ukrepi so lahko zahtevni in dragi. Že člen 82 SUVP upravljavcem in obdelovalcem nalaga veliko skrbnost.

²³ Glej točki 32 in 50 navedene sodbe. Glej tudi točko 24 in sprotno opombo 6 teh sklepnih predlogov.

²⁴ Uvodna izjava 75 SUVP.

²⁵ Uvodna izjava 85 SUVP.

²⁶ To jasno izhaja iz uporabe besed „lahko“ in „zlasti“ v navedeni uvodni izjavi.

²⁷ To jasno izhaja iz uporabe besed „lahko“ in „kot je“ v navedeni uvodni izjavi. Glej po analogiji sodbo z dne 22. decembra 2008, Wallentin-Hermann (C-549/07, EU:C:2008:771, točka 22).

²⁸ Člen 4, točka 12, SUVP opredeljuje pojem „kršitev varnosti osebnih podatkov“ kot „kršitev varnosti, ki povzroči nenamerno ali nezakonito uničenje, izgubo, spremembo, nepooblaščenno razkritje ali dostop do osebnih podatkov, ki so poslani, shranjeni ali kako drugače obdelani“.

28. Več uvodnih izjav²⁹ in določb³⁰ v zakonodaji Unije vsebuje pojme kot so „kraja identitete“,³¹ „zloraba identitete“ in „kraja ali zloraba identitete“.³² Nisem pa našel nobene določbe v zakonodaji Unije, kjer bi bili navedeni pojmi opredeljeni.³³ Zakonodajalec EU se na navedene pojme torej sklicuje zgolj za ponazoritev.³⁴

29. To izhaja tudi iz raznih jezikovnih različic teh pojmov v uvodnih izjavah 75 in 85 SUVP. Nemška (Identitätsdiebstahl oder –betrug), angleška (identity theft or fraud), estonska (identiteedivargust või –pettust), irska (goid aitheantais nó calaois aitheantais), litovska (būti pavogta ar suklastota tapatybė), nizozemska (identiteitsdiefstal of –fraude), poljska (kradzieżą tożsamości lub oszustwem dotyczącym tożsamości), romunska (furt sau fraudă a identităţii) in slovaška (krádeži totožnosti alebo podvodu) jezikovna različica so si podobne, druge pa se v različnih merah razlikujejo: češka (krádeži či zneužití identity), francoska (vol ou une usurpation d'identité), grška (κατάχρηση ή υποκλοπή ταυτότητας), portugalska (usurpação ou roubo da identidade), italijanska (furto o usurpazione d'identità) in španska (usurpación de identidad o fraude). Iz različnih jezikovnih različic navedenih uvodnih izjav SUVP izhaja, da se pojmi kraja identitete, zloraba identitete, protipravna prilastitev identitete in uzurpacija identitete

²⁹ Uvodne izjave lajšajo razlago in razumevanje zakonodaje Unije, saj med drugim vsebujejo cilje zakonodajnih aktov in okvir, v katerem so bili sprejeti. So v pomoč pri določanju pomena dvoumnih zakonodajnih določb. Uvodnih izjav ni mogoče uporabiti za razlago določbe *contra legem*. Sodba z dne 19. novembra 1998, Nilsson in drugi (C-162/97, EU:C:1998:554, točka 54).

³⁰ Glej na primer člen 86, točka (e), Sklepa 2013/490/EU Sveta in Komisije z dne 22. julija 2013 o sklenitvi Stabilizacijsko-pridružitvenega sporazuma med Evropskima skupnostma in njunimi državami članicami na eni strani ter Republiko Srbijo na drugi strani (UL 2013, L 278, str. 14) ter člen 2(2)(b) in člena 21 in 25 Uredbe (EU) 2019/817 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 20. maja 2019 o vzpostavitvi okvira za interoperabilnost informacijskih sistemov EU na področju meja in vizumov ter spremembi uredb (ES) št. 767/2008, (EU) 2016/399, (EU) 2017/2226, (EU) 2018/1240, (EU) 2018/1726 in (EU) 2018/1861 Evropskega parlamenta in Sveta ter Odločbe Sveta 2004/512/ES in Sklepa Sveta 2008/633/PNZ (UL 2019, L 135, str. 27, in popravek v UL 2020, L 10, str. 4).

³¹ V uvodni izjavi 14 Direktive 2013/40/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 12. avgusta 2013 o napadih na informacijske sisteme in nadomestitvi Okvirnega sklepa Sveta 2005/222/PNZ (UL 2013, L 218, str. 8) je navedeno, da je „[v]zpostavitev učinkovitih ukrepov proti kraji identitete in drugim kaznivim dejanjem, povezanim z identiteto, [...] prav tako pomemben element celovitega pristopa k boju proti kibernetiki kriminaliteti“. V uvodni izjavi 31 Direktive (EU) 2019/713 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 17. aprila 2019 o boju proti goljufijam in ponarejanju v zvezi z negotovinskimi plačilnimi sredstvi ter o nadomestitvi Okvirnega sklepa Sveta 2001/413/PNZ (UL 2019, L 123, str. 18) je navedeno, da lahko „[g]oljufije in ponarejanje v zvezi z negotovinskimi plačilnimi sredstvi [...] njihovim žrtvam povzročijo hude ekonomske in neekonomske posledice. Kadar take goljufije vključujejo na primer krajo identitete, imajo zaradi oškodovanja ugleda in poklicne škode, zmanjšanja posameznikove kreditne sposobnosti ter hude čustvene škode pogosto še hujše posledice.“ V uvodni izjavi 33 navedene direktive je navedeno, da bi morale „[d]ržave članice [...] sprejeti ukrepe za pomoč in podporo takim žrtvam, ki temeljijo na ukrepih, ki jih zahteva navedena direktiva, vendar se bolj neposredno odzivajo na posebne potrebe žrtev goljufij, povezanih s krajo identitete“.

³² Izraz „kraja ali zloraba identitete“ se brez opredelitve pojma uporablja tudi v uvodnih izjavah drugih zakonodajnih aktov Unije. Glej na primer uvodno izjavo 46 Uredbe (EU) 2018/1725 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 23. oktobra 2018 o varstvu posameznikov pri obdelavi osebnih podatkov v institucijah, organih, uradih in agencijah Unije in o prostem pretoku takih podatkov ter o razveljavitvi Uredbe (ES) št. 45/2001 in Sklepa št. 1247/2002/ES (UL 2018, L 295, str. 39) ter uvodni izjavi 51 in 61 Direktive (EU) 2016/680 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 27. aprila 2016 o varstvu posameznikov pri obdelavi osebnih podatkov, ki jih pristojni organi obdelujejo za namene preprečevanja, preiskovanja, odkrivanja ali pregona kaznivih dejanj ali izvrševanja kazenskih sankcij, in o prostem pretoku takih podatkov ter o razveljavitvi Okvirnega sklepa Sveta 2008/977/PNZ (UL 2016, L 119, str. 89, in popravek v UL 2018, L 127, str. 20).

³³ Priloga II k Uredbi Komisije (EU) 2018/1798 z dne 21. novembra 2018 o izvajanju Uredbe Evropskega parlamenta in Sveta (ES) št. 808/2004 o statističnih podatkih Skupnosti v zvezi z informacijsko družbo za referenčno leto 2019 (UL 2018, L 296, str. 2) vsebuje več primerov ali sklicevanj na kraje identitete. Med temi so „nekdo ukrade osebne podatke anketiranca in se izdaja zanj(-o), npr. nakupovanje pod imenom anketiranca“ kot primer „kraje identitete na spletu“.

³⁴ V primerjavi s tem glej člen 226-4-1 Code pénal français (francoski kazenski zakonik, spremenjen z LOI n°2020-936 du 30 juillet 2020 (zakon št. 2020-936 z dne 30. junija 2020), člen 19), ki določa: „Kdor ukrade identiteto drugega ali uporabi enega ali več podatkov katere koli vrste, na podlagi katerih je mogoče identificirati navedeno drugo osebo, da bi povzročil nemir pri taki osebi ali drugih ali da bi škodoval njeni časti ali ugledu, se kaznuje z zaporno kaznijo enega leta in globo 15.000 EUR. Enako se kaznuje, kdor dejanje stori na spletnem javnem komunikacijskem omrežju. Če dejanje stori zakonec ali zunajzakonski partner žrtve ali njen partner, s katerim je sklenila civilnopravno pogodbo o solidarnosti (*pacte civil de solidarité*), se tako dejanje kaznuje z zaporno kaznijo dveh let in globo 30.000 EUR.“ Člen 1028A(a)(1) 18 U.S. Code (kazenski zakonik ZDA) določa hujšo krajo identitete kot kaznivo dejanje zveznega prava. Določa, da „kdor med storitvijo katerega koli hujšega kaznivega dejanja iz pododdelka (c) ali v zvezi z njim brez zakonite podlage namerno prenese, ima v posesti ali uporabi sredstvo identifikacije druge osebe, se poleg kazni, določene za tako kaznivo dejanje, kaznuje tudi z zaporno kaznijo dveh let.“ Glej tudi člen 1028(a)(7) kazenskega zakonika ZDA, ki določa krajo identitete kot kaznivo dejanje zveznega prava.

prekrivajo, zato jih je mogoče vsaj v določeni meri šteti za medsebojno zamenljive. Iz tega izhaja, da v uvodnih izjavah 75 in 85 SUVP ni jasnega razlikovanja med krajo identitete in zlorabo identitete, v nasprotju s trditvami SO, kot so povzete v točki 18 teh sklepnih predlogov.

30. V uvodnih izjavah 75 in 85 SUVP se razlikuje med primerom „izgube nadzora“ ali onemogočanjem „izvajanja nadzora“ nad osebnimi podatki in primerom „kraje ali zlorabe identitete“. Posledično kraja osebnih podatkov³⁵ sama po sebi še ne pomeni kraje identitete, tudi če bi taka kraja lahko vodila v uporabo/zlorabo navedenih podatkov v prihodnosti. Za krajo identitete je potrebno dodatno ravnanje s škodljivimi učinki za posameznika, na katerega se nanašajo osebni podatki, ki presega krajo osebnih podatkov.³⁶ Oseba, ki ukrade osebne podatke posameznika, na katerega se ti nanašajo, jih mora uporabiti/zlorabiti ali konkretno ravnati v smeri njihove uporabe/zlorabe v nezakonite namene brez privolitve zadevne osebe.³⁷ Taka ravnanja običajno vključujejo goljufijo ali drugo obliko prevare in se običajno izvajajo z namenom pridobitve finančne ali druge koristi ali z namenom škodovanja posamezniku, na katerega se nanašajo osebni podatki, ali njegovim bližnjim.³⁸

31. Iz zgoraj navedenega izhaja, da čeprav kraja osebnih podatkov še ne pomeni kraje ali zlorabe identitete, pa lahko navedena kraja povzroči nepremoženjsko škodo, iz katere izhaja pravica do odškodnine na podlagi člena 82(1) SUVP.³⁹ Nepremoženjsko škodo je morda lažje dokazati, če se ugotovi, da je bil posameznik, na katerega se nanašajo osebni podatki, žrtev kraje ali zlorabe identitete kot posledica kraje njegovih osebnih podatkov.⁴⁰ Pravica do odškodnine za nepremoženjsko škodo na podlagi člena 82(1) SUVP zaradi kraje osebnih podatkov namreč ni odvisna od obstoja kraje ali zlorabe identitete.⁴¹ Na podlagi člena 82(1) SUVP je treba nepremoženjsko škodo in pravico do odškodnine presoјati v vsakem primeru posebej ter pri tem upoštevati vse upoštevne okoliščine.

VI. Predlog

32. Ob upoštevanju navedenega Sodišču predlagam, naj na peto vprašanj za predhodno odločanje, ki ga je predložilo Amtsgericht München (okrajno sodišče v Münchnu, Nemčija), odgovori:

Člen 82(1) Uredbe (EU) 2016/679 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 27. aprila 2016 o varstvu posameznikov pri obdelavi osebnih podatkov in o prostem pretoku takih podatkov ter o razveljavitvi Direktive 95/46 (Splošna uredba o varstvu podatkov)

³⁵ In posledična izguba nadzora nad ukradenimi osebnimi podatki.

³⁶ Pri kraji identitete se storilec izdaja za posameznika, na katerega se nanašajo osebni podatki.

³⁷ V nasprotju s trditvami SO, kot so povzete v točki 18 teh sklepnih predlogov, narava in obseg ukradenih podatkov ne zadoščata za domnevo kraje identitete, če navedeni podatki niso bili uporabljeni/zlorabljeni ali če niso bili narejeni konkretni koraki v ta namen.

³⁸ Za primere kraje identitete glej Agencija Evropske unije za kibernetno varnost, Kraja identitete – agencija ENISA o naravi groženj (Identity theft – ENISA Threat Landscape), od januarja 2019 do aprila 2020, ki je na voljo na naslovu: <https://www.enisa.europa.eu/publications/enisa-threat-landscape-2020-identity-theft>, v oddelku 7.1 smernic iz leta 2021, ki so na voljo na naslovu: https://edpb_guidelines_012021_pdbnotification_adopted_en.pdf (europa.eu), in Evropski odbor za varstvo podatkov o pravicah posameznikov, smernice 01/2022, na katere se nanašajo osebni podatki, zlasti o pravici do dostopa do podatkov (Guidelines 01/2022 on data subject rights – Right of access), različica 1.0 z dne 18. januarja 2022, točka 105, ki je na voljo na naslovu: https://edpb.europa.eu/system/files/2022-01/edpb_guidelines_012022_right-of-access_0.pdf, točka 7.1.

³⁹ Če so izpolnjeni trije pogoji, navedeni v točki 24 teh sklepnih predlogov.

⁴⁰ Generalni pravobranilec M. Campos Sánchez-Bordona je v sklepnih predlogih v zadevi Österreichische Post (Nepremoženjska škoda v zvezi z obdelavo osebnih podatkov) (C-300/21, EU:C:2022:756, točki 98 in 99) navedel, da mora biti v primeru tveganja ali škode iz uvodnih izjav 75 in 85 SUVP ta „znatna“ oziroma „najresnejša“. V praksi je kraja ali zloraba identitete v pomoč pri ugotavljanju obstoja škode.

⁴¹ To izhaja iz dejstva, da se „kraja ali zloraba identitete“ v uvodnih izjavah 75 in 85 SUVP pojavlja poleg drugih primerov tveganja ali škode, kot so „diskriminacija“, „finančna izguba“ in „okrnitev ugleda“.

je treba razlagati tako, da

je kraja občutljivih osebnih podatkov posameznika, na katerega se ti podatki nanašajo, ki jo stori neznan storilec, lahko podlaga za pravico do odškodnine za nepremoženjsko škodo, če se dokažejo kršitev Splošne uredbe o varstvu podatkov, dejansko nastala škoda in vzročna zveza med škodo in navedeno kršitvijo. Za priznanje take odškodnine ni potrebno, da storilec prevzame identiteto posameznika, na katerega se nanašajo osebni podatki, pri tem pa sama posest podatkov, na podlagi katerih je mogoče določiti posameznika, na katerega se ti nanašajo, še ne pomeni kraje identitete.